

על שמירת שבת הוזהרנו כמה פעמים בתורה-

1. שבת כ' ח' - ו'א, כ"ג, י"ב ד"א, ו'ג-י"ז, ורש"י ד"א, י"ד

איסור המלאכה בעשרת הדברות הוא דאורייתא, תשובות ה'פסוקים' הוא מלכות אשה, ובהפרכת כי תשא פירוש התורה את אונשו של המחלל שבת - בעדים ובהפרכת סקילה, ובלא אדים ופתראי חייב כרת.

2. רמב"ם פרק א' שבת הלכה א'

המחלל שבת במזיד בעדים דין בסקילה, שלם בעדים בכרת - וממילא חייב חטאת על שגת חילול שבת ככל שגת דבר שחייבים על זיוון כרת. (חטאת קבוצה פירוש שאין להדל בין אנו, לעשיר - ושלם כקרבן אולם וירד הפא על אמת מקדש וקדשיו שפגעיר מביא בהפנה, הפני אנו, ודל שבדלים מנחה.)

הגדרתו של הפועל מניין הפרק כולל גדול-

3. שבת ס"ז ע"ב, כולל גדול... המלאכה ומלאכה

הפועל הוא זה שעשה המלאכה בשבת מבלי שידע שמלאכה אוסרה בשבת, או מבלי שידע ששבת פוסק, או מבלי שידע שמלאכה זו אוסרה. (מלשון המשנה משנה ששבת, וכבר ראינו בהפרכת וברמב"ם שכן פד"ן במ"מ ממוסרם ל"א י"ד.)

אז סו ע"ב מניין בל"א ע"ב -

4. ע"ב בל"א ס"ח ע"ב, וכך היה מונבז דין... אולם מזיד, ורש"י

שיבת מונבז שאין הפועל חייב חטאת אלא אם ידע פסוק וכח"כ שכן או שס בשבת אבירה ידע שפוא אבר אבירה - ובכל זאת נקרא שגל

5. ע"ב ס"ט ע"א, ואולם מונבז... בל"א וכרת

לפי מונבז הפועל כולל גם מ' שידע שהאיסור שפוא אונשו בכרת אב"ל ל"א ידע שחייבים על שגתו קרבן, ופחמ"ס - ל"א רבי יוחנן סוברים שאין זה שגל אב"ל אם ידע שפוא בל"א תצטע ול"א ידע שיש עליו חיוב כרת נקרא שגל. ול"א ריש ל"ק סוברים שכל שידע שהדבר אוסר נקרא מזיד.

6. רמב"ם פרק ב' שגת הלכה ב'

הלכה כחכמים וכשיבת רבי יוחנן - וכו"כ הפועל הוא זה שידע מה פוא אונשו אב"ל ל"א ידע שפוא אוסר או ל"א ידע את חומר הפאיסור.

מ' שעשה המלאכה מבלי שידע מה פוא אונשו אינו בכלל הפועל שלמדנו שפ"ה מודע למצטעו מחינה פ"ת וכ"ל מה שחסר לו פיתח הפודעות להפלטכות הפלכתיית, ואילו מ' שחושב שפוא אונשו דבר אחר ובמל"איות אונשו דבר אחר נקרא מתעסק.

7. סנהדרין ד' ס"ב סוף ע"ב, המתעסק בשבת... אוסרה תורה

גדרי המלאכה הפאוסרה בשבת נלמדו מנין פמשכן, ושם כתוב מלאכות מחשבת של"א ע"ש שום המלאכה מבלי להפחמ"ס בה ולתכננה תחלה, וממילא גם המלאכה הפאוסרה בשבת פ"א המלאכה הפנצטית מדצת ול"א מתעסק.

8. רש"י ע"ב ד"ה שבשאר מלות, משנה"כ בשבת... המלאכה זו

רש"י פסביר שאם נתכוון לחתוך ירק תלוש - שישל, בגנף ולפניו ירק בקצרה ור"ה לחתוך את פירק לחתיכות דל"א ול"א חתך ירק אחר שגדל בגינה ועדיין פ"ה מחובר לקרקע - ונמל"א שגבר על המלכות קו"ר, פ"ה זה מתעסק ופסור מל"ב"א קרבן.

ופנה, בל"א כתוב שהמתעסק פסור מחמת חסרון, המלאכות מחשבת - ואילו רש"י פביא את פדרשפ מ"ב, פאוסר א"ל קרבן חטאת -

9. תוס' ע"ב ד"ה דל"ה דל"ה, וצ"ע... דנצטית מחשבתו, דכלל... מחשבתו

פתוס' פירשו שישנם ב' מיני מתעסק:

א. המתכוון לחתוך ירק זה וחתך אותו ירק אולם שפ"ה סבור שפירק כבר פ"ה תלוש ובאמת פ"ה מחובר - שאין כאן חוסר המלאכות מחשבת שפ"ה נצטית מחשבתו - לחתוך ירק זה, אב"ל פסור מקרבן מ"ב, מפני של"א פתכוון לעבירה.

ב. המתכוון לחתוך מחובר אחד ובצעות חתך מחובר אחר - שפתכוון לעבירה אב"ל ל"א נצטע זה - כאן ל"א פ"ה פסור מקרבן מ"ב, אב"ל אין זה המלאכות מחשבת - וממילא פסור מקרבן, פסור זה מיוחד למלאכות שבת - שבשאר עבירות פ"ה ח"ב.

10. שו"ת רבי אקיבא איזר סי' ח', ונ"ל דבר חדש... כולל, וחשבתו... עליו

ר"א חידש שבמתעסק ונצטית מחשבתו אצ"פ שפסור מחשבת מ"ב, בכל זאת אשה אבירה בשגל (אם מישפו רואפו בשגת אשה ח"ב להודיע לו) אב"ל המתעסק ול"א נצטית מחשבתו ל"א נקרא אבירה כולל בשבת שאין זו המלאכות מחשבת, וכו"כ - המתעסק בכל פתורה ח"ה משבת פריפו שגל אב"ל פסור מקרבן, ובשבת - אם נצטית מחשבתו פוא שגל הפסור מקרבן ואם ל"א נצטית מחשבתו אינו בכלל המלאכות מחשבת וינין המלאכה כולל.

וחשבתי להביא ראיה ממה דאמרינן ברכות (דף יט) כמולא
כלאים בצננדו פושטו אפילו בשוק ופסקין (וכ"כ בש"ע)
דאם כוא א"י שיש כלאים ואחר רואהו צריך להגיד לו אפילו בשוק
לפושטו, ואמאי הא כיון דא"י שצננדו כלאים, הוי מהעסק וליכא
איסור דאורייתא ומוחר משום פבוד כבירות, אלא ע"כ דמהעסק
הוי ג"כ איסור דאורייתא, אלא ללא חייבה תורה הרבז עליו:

¹⁰ **ונ"ל** דבר חדש דמה דממעטינן מאשר חטא נכ פרט
למהעסק, לא דמהעסק לא נעשה העבירה כלל אלא
דמקרי עבירה בשוגג, ואך בשוגג כהאי ממעטינן מאשר חטא
נכ דפטור מקרבן אבל מכל מקום מקרי שגגה איסור, אבל מה
דממעטינן מטעם דמלאכה מחשבה תורה איכא דליכא
מלאכה מחשבה אינו בכלל מלאכה ולא נעשה העבירה כלל:

למדן מחלוקת רבי שמעון ורבי יהודה בדבר שאינו מתכוין - לרבי שמעון מותר לכתחלה בכל התורה, ולרבי יהודה בשאר איסורים אסור מפר"ת ובשבת מדרבנן. ובאופן שפוא פסיק רישא חייב לכ"ע מן התורה.

פג"ת בשבת אוסרת בשיעור כמות כדי לפתחייב משום מלמדות חורש וקולר:

1' שבת דף ק"ט ע"א, ת"ר התולע אדלשין... כל שפן, ורש"י

דפי דבריינא פשיעור תלוי בכונתו, ואל זב שאולת פג"ת -

2' פ"ט, א"א כולפו... דחבריה, ורש"י

פג"ת מקשה פרי אפילו כשתולע לאוכלת מיפה את פקרקע וליחייב בכל שפוא, ותיירבו רבה ורבי יוסף שמדובר בא"ע - שאין התולע מוסיפה כלום לפקרת פקרקע. ואבי"ת תירץ שא"א לחייבו בכ"ע שלטא נתכוין לפיו - ואצ"פ שפוא פסיק רישא - מדובר בשדה חבירו ולא איכפת לו ביפוי פקרקע. פג"ת לא פירשה דמיה פסיק רישא דלא איכפת ליה פזור-ולכאורה י"ל שאין זב מלמדות מחשבת - ויכול להיות שפוא פזור מפר"ת אב"ע אסור מדרבנן וכן דבר שאינו מתכוין לרבי יהודה, ובשאר איסורים - שאין דין, מלמדות מחשבת - חייב מפר"ת.

פראשנים נחלקו בענין -

3' תוס' פ"ט ד"ה דלא זריכא... דארץ מותר

שיטת פארוך פ"א שפסיק רישא דלא נחא ליה מותר לכתחלה בכל התורה כולל (שפרי פתיר ע"ס ק"ל"ת בפרת מילתא כשאין לו פנא) - ובפ"ח סובר שפוא מותר ע"ס ב"א, מלמדות מחשבת - ופוסבר פ"א פ"א פסיק רישא נקרא מתכוין - וכשלא איכפת לו דא שייך לומר שפוא מתכוין.

4' תוס' פ"ט, ואיני נראה, ופ"א דקאמר דלא זריכא... איכא

שיטת תוס' שלטא כפ"ח, ופסיק רישא דלא נחא ליה בשבת פ"א מפני שאינו מלמדות מחשבת - וב"ב ז"א אסור מדרבנן - ובשאר איסורים אסור מפר"ת.

5' ש"ע א"ח סי' ע"כ סעיף י"ח... ואסור, ומ"ב ס"ק נ"ג

לכאורה פסק פשוט שלטא כפ"ח, (ומ"ב פ"א שבשאר איסורים אסור מפר"ת לכ"ע - ופ"א ת"ח). וא"כ - פסיק רישא דנחא ליה אסור מן התורה ודלא נחא ליה אסור בשאר איסורים מפר"ת ובשבת מדרבנן.

בדין שפ"י ופ"א נחא בשבת סובר פ"א שמתר להשקות ע"כ גחלים מאדים תבשיל שנתבשל מצ"ע ע"ד שראוי לאוכלו בשבת פ"ח. פוסקים דעו איך אפשר לפר"ת את פ"א מצ"ע פ"א ח"ל מ"ב ל"כש"ל במלמדות פ"א ובי"ב -

6' ר"א א"ח סי' רנ"ג סוף סעיף א', וי"א דאפי' אס פקדנה... ומ"ב ס"ק נ'

מה פקדנה לפ"ת פסיק רישא אסור לכתחלה ע"י ישראל כשאפשר ע"י נכרי

7' מ"ב פ"ט ס"ק נ"א, ושפ"י אות מ"ג

י"א שפסיק רישא תמיד מותר ע"י נכרי, ואפילו דפי פ"א פ"א - בפסיק רישא דלא נחא ליה פ"א א"ח פ"א פ"א באיסור דרבנן ומותרת במקום ז"ר.

ע"כ עסקנו בענין מתכוין- שצוה מצגת מסויים ודרכ אותו מצגת נצגה אחר שפואו איסור או מלכות, שדין תלוי באם פוא פסיק רישא או לא- אם אינו פסיק רישא מותר לכתחלה בכל התורה, ואם פוא פסיק רישא איסור בכל התורה אלמא שבמלכות שבת אם פוא פסיק רישא דלא נחא ליה איסור רק מדרבנן מפני שאין זה בכלל המלכות מחשבת. באמת פ"א שטרם ראונו פוסק מדוייק בדברי התוס' למה פסיק רישא דלא נחא ליה פוא פחות, מלכות מחשבת' מפסיק רישא דנחא ליה- פרי לשנינו לא כוון, ובכל זאת פיות והמצגת של כוון עליו בא בהכרח מחמת המצגת שכן כוון לו חייב, ולמה שנחלק בין איפה נחנה ליה במצגת של כוון אליו או לא?

הש"ס מנינו עוד ענין פנצג מלכות שבת בלבד-

מלכות שא"ל דאפוא

השגח פוא זה שחסר לו ידעג בנצג הבלכה, המתצסק לא פ"ה מודע למה שפואו עושה במלכות, ואינו מתכוין מודע לכל אלא שכוננו למצגת שצגה ולאו למלכות שנגררה אחריו. מלכות שא"ל דאפוא פ"א מלכות פנצגית מדעת ובכוונתו, והחסרון פוא במצגתו של המצגת בלבד-

המצגת בשבת עוסקת בשיעורים לענין פוליא בשבת:

1' שבת ד'ל' ע"ב במשנה, הווליא', את המת... ורש"י

שיטת רבי שמעון שמלכות שא"ל דאפוא פ"א (אבל איסור) שאינו בכלל מלכות מחשבת.

2' תוס' שבת ד'ק"ג ע"ב בארעא דחבריה

פסיק רישא דלא נחא ליה אינו בכלל מלכות מחשבת מפני שפואו מלכות שא"ל דאפוא

ופנה, רש"י פירש שא"ל דאפוא שהמלכות לא נצשתה למסרת יתירה אלא לסימול דבר המפריע, אבל התוס' חולקים עליו-

3' תוס' שם ד'ל' ע"ב ד"א ד"ה רבי שמעון פוסק... לחפזים שהוליא'

שיטת התוס' שמלכות שא"ל דאפוא פ"א מלכות למסרת שונה ממלכות אומת מלכות בגיטת המשכן.

4' הרמב"ם פרק א' שבת ה"ב ז', והשגת הראב"ד

הרמב"ם כנראה הבין מלכות שא"ל ע"כ כרש"י, ופסק כרבי יהודה שפואו חייב, ורבינו חננאל פסק כרבי שמעון.

5' משנה שבת ד'ל' ע"ב, פנצג... ורש"י

המצגת עוסקת בתיקוני שער וטרפנים בשבת -ונחלקו ר"א וחכמים בין בשאר בדין פאזז ביד ובשיניס אם הם בכלל דרך ציצית.

6' פ"ב ב"מ... חייב', ותוס' ד"ה אבל בכלי... דאפוא'

לפי התוס' פנצג לפרנו ואין לו לזרק בטרפנים שקט"ה פ"ה זו מלכות שא"ל דאפוא ולפי רבי שמעון פ"א.

7' חידושי הרמב"ן לשבת ד'ק"א ע"ב ד"ה ואין, דמילת... והבורר'

שיטת הרמב"ן כרש"י שמלכות שא"ל פ"א פ"ה מפריע ולאו תיקון -וכתב שנגילת לפרנים ושאר נקראת מלכות פ"ה ריכה דאפוא שפ"א מצגת פ"ה פ"ה פ"ה.

8' שו"ת פרי"ב ע"ב ע"ב ד"ה ציצית... דאפוא פ"א'

פרי"ב ש"ד שפ"ה במשכן לא פ"ה ציצית פ"ה אלא גילוח פ"ה -וזו נקראת לריכה דאפוא כ"ה הרמב"ן. (והתוס' של מלכות שא"ל ע"ב פ"ה במשכן ע"כ סובר שהציצית פ"ה ציצית פ"ה)

ופנה, בין לרבי שמעון ובין לרבי יהודה מלכות שא"ל ע"כ איסור- ולאו נחלקו אלא לענין חייב (ש"ש פ"ה ור"י מחייב), אבל ב"מ מנינו שלפי רבי שמעון פ"ה ומלכות שא"ל ע"כ דרבנן פ"ה חז"ל בתנאים מסויים-

9' שבת ד'נ"ב ע"ב, והפ"ה... ע"כ נחיי', ורש"י

גחלת של מחבת -גש ברזל מלובן- לא שייך בה כ"ה מן התורה, וא"כ פ"ה איסור לכבותה מדרבנן -פ"ה חז"ל לכבותה כדי למנוע נזק אפ"ה, ואילו בגחלת של ע"כ שכיבויה איסור מדאורייתא איסור לכבותה אפ"ה אם מונחת במקום שעל"ה לפזיק לבני אדם, ולרבי שמעון שמלכות שא"ל ע"כ דרבנן, אם בגחלת של ע"כ פ"ה לכבותה כדי למנוע נזק.

לְעֵנָה הַלְכָהּ, נִחְלְקוּ הַפְּאֻחֵי הַכֶּסֶף הַשְׁוִי"ע-

י"ו"ע או"ח סי' ע"ד סעיף כ"ז

דְּפִי הַמַּחְבֵּר עִקְרֵי דִּין לְכַאוּרָה כְּרֵבֵינָה חֲנֻכָּא, וּפְרִיָא שִׁטַּת פְּרַמְב"ק כְּחוּמְרָא בַּעֲלָמָא.

י"ו"ע או"ח סי' ע"ח סעיף א', ...שתי שערות'

הַשְׁוִי"ע פֶּסֶק שֶׁנֶּעֱסַד שַׁעַר אִוּוּ תְּפֻלָּה חִיב- וְלְכַאוּרָה דְּפִי מַה שֶּׁפֶּסֶק כְּרִ"ע בְּחֻמְלַת שֶׁל עִ"כ סוֹבֵר כְּרַמְב"ן וְרִיב"ש וְדַא כְּתוּס'

י"ב"ע פ"ד פ"ד וחיוב, ...לשערך, ונראו דמאצם קושיא... עכ"ד'

הַמַּנְיָן אֲבֵרְפֶס פִּירֵשׁ אֶת דְּבָרֵי הַשְׁוִי"ע שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן חִיב דְּאוֹרִייתָא בְּנֵי שְׁלֵרִיךְ לְשַׁעֲרוֹת וְכְתוּס', וּפְרַמְב"א ע"כ פּוֹסֵק כְּחוּמְרָא וּפְרִיָא שֶׁמַּחְבֵּר כָּאֵן רִבֵּי לְפִסּוּק כְּחוּמְרָא בְּנֵי פְּרַמְב"ק מֵעֲלֵיכֶם אֲנִי חִיב!

י"ג"ע ב"ב"ד, ופנה פג"א... לאופה פ"א ושלדא כדצת פתוס'

הַמַּנְיָן ב' פ' אֶת דְּבָרֵי הַמַּחְבֵּר כְּנֵ"ע רִיב"ש (וְרַמְב"ן, וְרִ"ן) וְשֶׁלְדָא כְּדְבָרֵי פְתוּס'.

מִדְּנֵי שְׂמֹתָר לְכַבּוֹת שְׂרִיפָה -שֶׁפְּכִיבֵי אִוּוּ לְאֹפֶה- בַּמִּקּוֹם חֵשֶׁת פְּזִיקָא דְרִבִּי-

י"ד"ע ברורה סי' רע"ח סעיף ט', ואפי' דפפוסקים...

בַּמִּקּוֹם חוּלֵי דְאֵי פְתִירוֹ חֲזֵ"ד כִּיבִי וּפּוֹאֵי חֲחוּר מְעַלְמֵיכֶם ע

7 דמילה ודאי מלאכה הצריכה לגופה
היא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול, ומה דומה לזה הנוטל
צפרניו בכלי וכן שפמו (צ"ד ב') שהוא חייב משום תולדה
דגוזז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים והשיער מלאכה
הצריכה לגופה נקראת וכן הזורה והבורר

8 גזיזה היתה צמסכן שלא לצורך
הלמר והשער רק לצורך העור כגון צעורות
תחשים ועל כן חייב כל שהוא לצורך גופו
אע"פ שאינו צריך לשער ומלאכה הצריכה
לגופה היא

עד כאן צסקנן בתנאים פדרושים בכדי לפתח"ב סקילה או כרת פקשורים בדעתו של אדם המלמכ - כולל מודעות לפשטות (אחרת הוא שגוי), מודעות למציאות המציית (אחרת הוא מתעסק עם שני פוסקים שונים), כוונה למצגה המלמכ (אחרת נקרא דבר שאינו מתכוין), ואם כוונה למסרת המלמכ -כפי פגדרת רש"י או תוס' למר כדאית ל"ה ולמר כדאית ל"ה (אחרת נקראות מלמכ שצ"ב לאופ ודינ שני"ה במחלוקת).

שאר התנאים פדרושים קשורים באופן עשית המלמכ, וכמו בתנאים פקשורים בדעת יש ביניהם תנאים שהם מיוחדים למלמכ שבת -ואחרים שהם תנאים כוללים בכל מצגי מלמכות ואיסורים.

למלמכ

במלמכ ענינו מתורף מלינו מפורש במ"א פגדל בין מצגה בידיים לבין מצגה שג"רם על ידו בלבד: למלמכ בנצקין פאר מדיני אדם ושחיתו דרך למלמכ פסולה. בנצ"ע למלמכ שבת מלבי"ג פמ"א על למלמכ מהל"ח שנצשית צ"י למלמכ בלבד ובל"ח זאת חייבים עליה-

למלמכ ב"ק דל נ"ח ע"ב, הפולח את הבצירה...

המוסר את פאס בידי חש"ו (לפי ריש לקיש במ"א מודבר במוסר חללת לקין ופקין ל"ב את פגחלת) ושר"י רכשו של אחר, הפולח גרם את פשריפה צ"י פשיעתו ולכן חייב בידיים שמים -אבל בידיי אדם פאר מפני שרמ"א בנצקין פאר. ובשאר אופני המשנה כל פמס"עים פאורים ופאחרון שג"ע ידו נצשית פפיצק חייב. פאופן פאחרון במשנה -ל"בתה פרוח- מתפרש במ"א.

למלמכ ע"ב ע"א, ת"ר ל"ב ולבתה פרוח... מסייעתו, ורש"י

פמ"א שאולת למ"ה ל"א יתחייב ז"ה שפרוח סיי"ע לו עלבות את פגחלת, ולמ"ה ז"ה שונן ממלמכות זורה בשבת שזרק את פתבובו לאויר ופרוח מול"כ את פקש וחי"ב?

למלמכ ע"ב ע"א, ר"ב איש אימר... למלמכ בנצקין פאר

ר"ב איש תיר"י שהלמלמכ בשבת חייב מפני שפאס בכלל מלמכות מחשבת.

למלמכ ע"ב ע"א, דפתם מלמכות מחשבת...

שי"ת פמ"א פ"א שחייבים על מלמכות שבת צ"י למלמכ דוקא במלמכות שציקר עשיתו פ"א צ"י למלמכ כמו זורה, אבל בשאר מלמכות למלמכ במלמכות פאר.

למלמכ ע"ב ע"א, אומר ר"ב יפודו פותח אדם דלת כנגד פמדורה... לא גזרינן, ורש"י

פתיחת דלת לפני פמדורה כשרוח חזקה נגשבת בחו"ל פ"א פסיק רישא לפברגה -ובדאי לא פתיר ר"ב יפודו, ואם פרוח פ"א רוח מלוי"ה -א"ל שיכולה במשק פזמן לפבציר את פמדורה, אין ז"ה פסיק רישא ול"א פ"ה אב"י אומר -ופירשה פמ"א שמוזבר ברוח מלוי"ה ואמר אב"י גזרה א"א רוח שאינה מלוי"ה.

למלמכ ע"ב ע"א, רבינו חננאל שם ד"ה אומר ר"ב יפודו... מלמכות מחשבת

כנראה סובר רבינו חננאל שפסא"ר ברוח מלוי"ה פ"ה פ"ה שאין פרוח מבצירה את פמדורה אלא אחרי זמן מפ ומל"א אין ז"ה אלא למלמכ -ושל"א כרוח שאינה מלוי"ה שמי"ז ע"ס פתיחת פדלת מבצירה את פמדורה ודינ כמצגה בידיים (את פפגדרות של למלמכ ומצגה נראה לקמן) ואב"י אומר ע"ס ברוח מלוי"ה משום גזרה. ופוס"י רבינו חננאל שכל ז"ה פ"א איפה של"א פתח את פדלת בכוונה לפבציר את פמדורה, אבל פמכוון לפברגה חייב ע"ס ברוח מלוי"ה על פ"ה פמ"א פפכונם שבמלמכות שבת ע"ס פמלמכ חייב א"ס נצשית מחשבתו.

וא"כ - סובר רבינו חננאל שבכל מלמכות כל שמכוון למלמכ ע"ס א"ס לא ע"ה את המלמכ אלא צ"י למלמכ חייב.

ופנה, בסוגיית דבר שאינו מתכוין ראוינן שבפסיק רישא ע"ס אינו מתכוין דינ כמתכוין -ונשאלת פשאלת איך פדין במ"א שזושה מלמכ דרך למלמכ אב"ל אין כוונתו למלמכ -אבל פמלמכ פ"א פסיק רישא ממעשי -פאם חייב או לא? (פפוסקים דינם במ"א שפותח דלת פמקרה וצ"י כנסת אויר פחם למקרה נדלק פמנע -פאם יש כאן חשש איסור)

למלמכ ע"ב ע"א, אומר ר"ב יפודו... מלמכות מחשבת

לפי פאבני נ"ב כשכל פמחייב של המלמכ פ"א, נצשית מחשבתו -מ"א שאינו מתכוין ע"ס פ"א פסיק רישא פאר

פבר"כ פפנה פקל ע"ה פ"ה דברי פאבני נ"ב -

למלמכ ע"ב ע"א, אומר ר"ב יפודו... מלמכות מחשבת

כשאינו מתכוין וזושה מלמכ דרך למלמכ אב"ל שמוזבר פבר"כ פ"ה פ"ה שמוזבר א"ל לכחלתה ואצ"פ שפ"א פסיק רישא (דברי נ"ב אחריו בש"ת פמ"א ע"ס מלמכות שאין איסור דאורייתא במלמכ)

⁷ בְּזוֹרָה וְרוּחַ מְסִייעֶתוֹ אֵף דְּבִנְזָקִין כִּהְאִי גּוּוּנָא
הוּי גְרַמָּא בְּשַׁבַּת חַיִּיב מְשׁוּם דְּנִיחָא לִי בְּהַכִּי
דְּמִלְאָכֶת מַחֲשַׁבַּת אֶסְרָה תּוֹרָה וְלִהְכִי אִיכּוּיִן.

מַה שְׁאִין כֵּן כְּשֶׁלֹּא נִתְכוּיִן הוּי גְרַמָּא. וּפְסִיק
רִישֵׁי לֹא מֵהֵנִי לְחֶשׁוֹב גְרַמָּא כְּמַעֲשָׂה.

⁸ **וְאֵם** כִּי בְּגֵרְמָא לְעִנְיִן שֶׁבֶת י"ל דְּעַכ"פּ יֵשׁ אִיסּוּר
דְּרַבְּנִין

מ"מ הֵרִי בְּנ"ד בְּכַה"ג שְׁאִינּוּ מִתְכוּיִן אַעֲפ"י שֶׁהוּא
פְּסִיק רִישָׁא יֵשׁ לְצַרְפָּה בְּזֵה מַה שְׁכַתֵּב בְּאַבְנֵי נֹזֵר (או"ח
ס' קצ"ד) דְּלֹא מֵהֵנִי פְּסִיק רִישָׁא לְחֶשׁוֹב גְרַמָּא
כְּמַעֲשָׂה.

ראינו את דברי המצוות שבמלאכות שבת חייבים גם על המלאכה הנעשית דרך גרמא אס כוונתו לכך - לפי פרא"ש דוקא במלאכות שדרכם תמיד צ"י גרמא. ולפי פרי"ח בכל המלאכות. בפרוש של רבינו חננאל ראינו שהפותר דלת כנגד המדורה כשבחוף ישנה רוח שאינה מלוי"ה חייב אפילו באינו מתכוון להבארה מפני שלכך נחשב לגרמא אלא למצפן בידים. והפדורות של גרמא ושל מצפן בידים מפורשות בגמ' בנמצא דר"ח -

1' סנהדרין דף ע"ז ע"ב, אחר רב פפא פאי' און... גרמא בעלמא פוא', ורש"י

מי שכוון את זרם המים כנגד בן אדם כפות כשהמים זורמים והתנתקו אותו חייב, שאין זה גרמא אלא מצפן בידים - למרות שלכך זרקו את המים אלא בכוונתם והמים הציצו אליו מכח זרם, ואם זה שפ"פ כפות פ"פ במרחק מה המים ורק קצת זמן עד שהציצו אליו המים (בלשון פא"י - כח שני) פרי זה גרמא ופא"י.

כיוצא בזה מלינו בחולין לע"פ -

2' חולין דף ט"ו ע"ב, דתניא פשוט במוכני... כשרה (אק), ורש"י

3' פס"ט ע"ב, אחר מר... פא בכח שני, ורש"י

פשוט בסכין המחובר לעלעל ידני שחיתו כשרה, אב"ד בעלמא מים אין שחיתו כשרה אלא אם נצטרך זרם המים ובה פשוט ופס"י את המצטרף וזרם המים סבב את העלעל מיד עם פסרת המצטרף וככה נשחט בהמה - מפני שכן ראשון נקרא מצפן בידים, אב"ד אם לא חיבר את פס"י לעלעל עד לאחר שפס"י את המצטרף והעלעל כבר פתח לעתו באב"ד - פרי זה כח שני - ולכך נקרא מצפן אלא גרמא ושחיתו פסול.

וא"כ - בנמצא לפתיחת דלת כנגד המדורה - ברוח שאינה מלוי"ה שפרוח משפיעה על המדורה מיד - דין פתיחת הדלת הוא כדן פסרת המצטרף בפני המים שפואו כח ראשון ומצפן בידים, אב"ד ברוח מלוי"ה שאין להשפעה מידית פרי הוא כח שני - דפ"י גרמא - ואין לחייבו אלא לשיטת פרי"ח אס כוון בפתיחת הדלת להבארה את המדורה, ושלכך במתכוון פ"פ מותר לכ"ז אלא שאב"ד גזר רוח מלוי"ה אס רוח שאינה מלוי"ה.

ופנה, לפני דין המדורה שם בגמ' פ"י דין בענין, נר שאחורי הדלת - ונחלקו פראשנים בפרוש -

4' שבת דף ק"כ ע"ב, תניא נר שאחורי הדלת... ולכא ימות', ורש"י

לפי רש"י פתיחת הדלת פ"פ פסיק רישא לכיבו' פנה פאמז אחר הדלת

5' תוס' פס"ד פותח... לכא חשיב אלע"ד

לפי תוס' פנה קבוצ בדלת אלמנה וצ"י פתיחת וסגירת הדלת מציבים את פנה ומקריבים או מרחיקים את השמן מן הפתילה וזוהרים על הבארה או כיבו' בידים, אב"ד אם לא פ"פ פנה קבוצ בדלת אלא פ"פ צומד אחריו - גם אם פתיחת הדלת פ"פ פסיק רישא לכיבו' אב"ד אין איסור בסגירת הדלת - וכי אסור למנוע את פרוח מלכות את פנה בשבת!

6' ש"ע אור"ח סי' רע"ז סעיף ב'

הש"ע פ"ב את דין של תוס' גם בנמצא המדורה - שאין איסור בסגירת הדלת כנגד המדורה ואצ"פ שמונע מפרוח להבארה את המדורה.

וא"כ - פתיחת הדלת בפני המדורה ברוח שאינה מלוי"ה חייבים עליה אפילו אס אין כוונתו להבארה מפני שהיא מצפן בידים ופסיק רישא, וברוח מלוי"ה - במתכוון לפי פרא"ש פ"י גרמא ולפי פרי"ח חייב, ובאין מתכוון שאינו פסיק רישא פ"פ זריק לעיות מותר אלא שאסור מדרבנן גזרה אס רוח שאינה מלוי"ה.

7' שנה ברורה ס"ק י'... מותר'

כשאין רוח כדל מותר לגמרי - ואצ"פ שידע שלכאחר זמן יבא רוח (ואפילו רוח שאינה מלוי"ה).

ולכאורה - כשכח הפשט מחובר לשון שבת וצומד להדלק לאחר זמן, מותר לכבות את פאור בבית כדי שלכא ידלק וכן - אס סביב השון ישנם מפסקים שמעלים או מורידים כדי לקבוצ את זמני הפפועל והפפסקה - מותר לפורק את הפפתורים כדי שלכא יחברו את פכח, ודין כסגירת הדלת בפני פרוח, אב"ד להדליק את פאור לפני חיבור פכח - לפי רבינו חננאל אסור מפר"ת. ולפי פרא"ש נקרא גרמא - וצ"י לא ראינו את דין (חוף מברר ל"ב שהזכיר איסור דרבנן).

עד כאן למדנו על שלש דרשות במצאש וזרמא-

א. הסרת דבר המונע מכה אבאי, וזו עמ' הסרת המונע פועל הכח (בידקא דמאי' בכח ראשון, שחיסה ע"י סכין פקבוע במוכני של מים ששחט ע"י כח ראשון מ' עמ' ג'ע"ת פד"ג, פתיחת דלת בפני המדורה ברוח שאינו מלוי"ה) - זנה נקרא מצאש בידים.

ב. הסרת דבר המונע מכה אבאי, אב"ד עמ' כשנסירי' את המונע אין הכח פועל מ' (בידקא דמאי' בכח שני, שחיסה ע"י סכין מוכני של מים שפתח'ם לעל"ל ע"י כח שני, פתיחת דלת בפני המדורה ברוח מלוי"ה) - ופואו זרמא - בר"ה פאור, הנקין חייב בדין שמים בל"ד, ובשבת - אם לא כוון למלאכה ראיון ב"ח שפ"ה ל"ר"י מותר א"ל שפואו אסור זרמא או רוח שאינו מלוי"ה, ובכוונת ע"י פרא"ש עדין פאור ולפי פ"ח חייב.

ג. ה"ב דבר המונע מכה אבאי (סגירת הדלת בפני הרוח - אפילו בפני רוח שאינו מלוי"ה - בין כ"ד פני ובין כ"ד המדורה) ואין זה אפילו בכל"ל זרמא, ומותר לכתחלה.

ב"ח וראשונים מלין עוד דרשות של זרמא - וגם את דין של זרמא בשבת למצאש (פאור או מתי אסור ד"רמ"ג)

1. מנפ' שבת ד' ק"כ ע"א, ר' שמעון בן גמלי' ורש"י

ר' שמעון בן גמלי' מתייר גרם כיבוי כ"ד לפ"ד את רכוש, ורבי יוסי אסור באופן שמנח כלי מלא מים שבדאי בק"ע ויכבו פ"מ את הד"ק

פ"ח מסביר את מצאו של רבי יוסי -

2. ע"ב, א"י פ"ב פ"א נ"י כת"ב... לכבו"י

רבי יוסי אסור בכלי חרס חדשים מלאים מים מדרבנן מצא כ"ד כיבוי בידים (והפס"ד לכאורה פואו זרמא זה קרוב יותר למצאש בידים ומחמת הפ"ע ו"בא לכבות בידים)

3. מנפ' שבת ד' מ"ז ע"ב, נתנים כל'... וז"ל, ד"מא תנן סתמא... שמקרה את כיבוי, ורש"י

פ"ח הבינו שפאסור ע"ת מים בכלי מתחת ל"ך פואו בכל"ל זרמא רבי יוסי - אב"ד פק"ש ג"ס רבי יוסי ד"ל אסור מצ"ב שבת - ומיר"ו שנתנת מים מתחת ל"ך נקראת כיבוי בידים ול"ל זרמא, ומחיל"ל אסור ח"ז"ל ע"מ מצ"ב שבת.

4. תוס' ע"ב מפני שמקרה... הפני"ות, ורש"י... דידי כיבוי

תוס' מסביר שפ"ב בידים פואו אם י"ב"פ את הכלי ויקב"ל נ"ח"ל בש"ת נ"ב"ל.

5. ע"ב בתוס', ור"ת גר"ס... ובר"ד

ש"ת ר"ת פ"ב שפ"ס"ק בפני הד"ק במחיל"ת של"ל - שפ"א תפ"ע בש"ל ותכ"ב - דומה יותר לכ"ב"ו ש"מ ואסור, וכן כאן בנתינת מים בכלי שפני"ות יפ"ו לתוכם.

6. ע"ב, וקשה דפירוש... ע"י

פ"ח ונראה בתוס' סובר ש"ס במחיל"ת של"ל מותר לפ"ס"ק, ופ"ב בנ"ות יותר ג"ר מפני שפני"ות נפ"ל"ת לתוך פ"מ ואילו במחיל"ת וב"ל"ת ד"ל תפ"ע פ"מ ב"מ ובש"ל ע"ד שתפ"ש ל"ש.

7. ע"ב, וז"ל...

פ"ח וז"ל בתוס' סובר שמחיל"ת של"ל אסור - זנה מותר לפ"ס"ב את פ"ב ש"דו פ"ש בוצר פואו מפני שאין פ"כונת לכ"ב"ו א"ל"ל מ"נ"ע את פ"מ מל"תפ"ע (וש"ל"ל במחיל"ת של"ל שכוונתו שפ"ח"ל תפ"ל ע"ל פ"מ ותכ"ב אות"ל) וכן מותר לפ"ב"פ את פ"ש ע"י מים מצ"ע

8. ש"ע א"ח סי' רס"ב סע"ד, אב"ד... ורמ"א, וביאור פ"ר"א

פ"ח פ"ס כ"ז, בתוס' ופ"ח כ"ז, וביאור פ"ר"א.

אותה מחלוקת מלין בש"ע ד"ענן נתינת מים ע"ל ע"ת שח"ב פ"אור אם כוונתו לכבות את פ"ע -

9. ש"ע א"ח סי' ע"ד סע"ד כ"ד, ד"ע"א... ד"ע"א כ"ד

כאן פ"ב"א פ"ש"ע את ש"ת פ"ע"ת - ולפי כל"ל פ"ש"ע כש"ב"א את ש"ת"פ"ס בש"י א"י ע"ק"ר פ"ד"ן כ"ד ע"ש ש"י"פ!

10. ש"ע א"ח סי' ע"ד סע"ד כ"ב ורמ"א, וביאור פ"ר"א ד"ר"א כיבוי מותר

פ"ל"כ כ"ר שמעון בן גמלי' מותר לפ"ס"ק ע"מ בכלי חרס חדשים מלאים מים. וע"ענן זרמא מותר בשבת סובר פ"ח"א אסור מדרבנן של"ל במקום פ"ד"א - שכן לא מלין מ"ח"א שפ"ת"ר זרמא באופן שאין פ"ד"א.

א"כ - ע"י פ"ח"ר יש לפ"ח"ר של"ל לפ"ח"ר מחיל"ת של"ל בפני הד"ק כשכוונתו לכ"ב"ו פ"ע - ד"ע"א ל"ד ע"ת בתוס' ש"ז אסור מדרבנן מפני שדומה למצ"ב כיבוי בידים ול"ל פ"ע"ת אסור ע"ת מים בכלי מתחת ל"ך מפני פ"ע"א - אסור נתינת אפ"ל"ו מצ"ב שבת. ע"י פ"ח"א מחיל"ת פ"ש"ל מותר - ודוקא נתינת מים בכלי פואו אסור מפני שפני"ות נפ"ל"ת לתוך פ"מ באופן י"ש"ר. בנ"ע למחלוקת ר' שמעון בן גמלי' ורבי יוסי פ"ל"כ כ"ר שמעון בן גמלי' שאין ל"אסור ש"ס זרמא מ"ש"ל ב"ל"ל, ומחיל"ל מותר לפ"ס"ק בפני הד"ק אפילו בכלי חרס חדשים מלאים מים.

למדנו את ההבדלים בין מצפון, גרמא, ומניעת המלאכה (בידקא דמיא ושחיפה במוכני דמיא בכח ראשון, ופתיחת הדלת בפני המדורה ברוח שאינה מלוייה - שנקראים מצפון בידים, ובידקא דמיא ושחיפה במוכני דמיא בכח שני ופתיחת דלת בפני המדורה ברוח מלוייה - שנקראים גרמא, וסגירת הדלת בפני פרוח - שאינה אפילו גרמא) וראינו שבגרמא מתיר המחבר אפילו שלטא במקום פסידיא, ולפי פרמ"א מותר במקום פסידיא בלבד. עוד ראינו שכמה אופנים של גרמא אוסרו חז"ל - פתיחת דלת בפני המדורה ברוח המלוייה גרמא או רוח שאינה מלוייה, ופתיחת מיס בכ"ל לקב"ל נלוות מפני שדומה למצפון בידים - ולפי המחבר יש להחמיר גם בהחזית המיס - דפ"ק פתיחת מיס מתחת לשמן בנר ופתיחת סלית שחוצה בה פאור כשכוונתו לכיבוי.

ולכאורה יש להקשות לשיטת רבינו חננאל שגרמא נמצאת בכוונת המלאכה בשבת חייבים עליו מדאורייתא, איך פתרו גרם כיבוי - ואולי פקשו על ר' יוסי שאסור ממה שנאמר, לא תצטק מלאכה ותירכז שם ר' יוסי לא אסור אלא מצטק גרמא - פרי כוונתו לכיבוי וזריק לפיכך אסור מפי' ולכאורה ז"ל שאין כוונתו שם לכבות את הדליקה אלא להפסיק את האש מלהתפשט. אלא שצ"ע שצ"ע מפי' שבת מיס בכ"ל שמתחת לנר שכוונתו שם לכבות את הפינולות - ואולי גם שם אין כוונתו אלא שלטא ישר"ל ביתו.

ופנה, בסגירת דלת בפני פרוח למדנו שאין במניעת המלאכה שום איסור. בגמ' מלין אופן שגם מניעת נקראת מצפון -

1. ביטול דף כ"ב ע"א, אע"פ איך קבע דבר רב יפוצה... לא אודעתאין, ורש"י

הש"ס (פיפודי) זקף את הנר ביו"ט כדי לכבותו - וזה אסור משום כיבוי.

2. תוס' ע"פ ד"ה והסתפק... אלא שגם כ"ד

פתוס' פירשו שאין הכיבוי בהסתפק משמן שבנר בזה שפיר תכבה יותר מפר - שאין זה אלא גרמא, ובאמת מותר לחתוק נר שאזכר כ"ד למפר כיבוי"ה, אבל בשמן רמת השלפבת תלוי"ה בכמות השמן והסתפק מפי' מניח את רמת השלפבת.

3. רא"ש פרק שני ביטול סימן י"ז, העכב נראה לי...

שיטת הרא"ש היא שפיכבוי פוא בזה שנתפר כיבוי - והוא כ"ד מצפון בידים - דבר דלוק חייב מפי'.

ופנה, בשיטת פתוס' ראינו שאין חשש כיבוי בחיתוק נר של שאזכר מפני שאין תחתית הנר משפיעה על השלפבת. פ"ה פ"ה ש"פ הרא"ש שפאיסור פוא מפני שנתפר כיבוי וס"א נקרא גרמא כשאזכר מצפון בידים - אין מקום לפתור חיתוק הנר.

4. ש"ע אור"ח סי' תקי"ד סעי' ט' ורמ"א... של שאזכר

המחבר לא פתור חיתוק הנר - כשיטת הרא"ש, ופרמ"א פסק כתוס' (אע"פ ש"פ פ"ה רא"ש) אלא לחתוק בסכין מפני שאזכר נר חדש והוא תיקון נכ"א.

5. מנן אברפס שם ס"ק ז',... מלשון

המנ"א חולק וסובר שלטא אסור פרא"ש חיתוק הנר, ובמסתפק מפי' דוקא אסור מפני שפישן דולק - וכנראה פ"ה ש"פ הרא"ש סובר כמו פתוס' שכל השמן יש לו שייכות לשלפבת - אבל הנר של שאזכר מפי' ששאר מולק לא נקרא אף פדבר, וכן בנמצא בלכ"ד שאזכר בו פאור שפתיחת בידים שאין בוצר נקרא גרמא.

ופנה, בנמצא לכיבוי פז - נסתפקו הפוסקים אם בכלל שייך איסור כיבוי בזה - שאינו משאיר פחס, שפרי כיבוי דאורייתא פוא בשמכה את האש כדי לעשות פחס, ואף שמדברנו אסור לכבות גם כשאין זריק לפחס (אי"ט לע"פ) - ייתכן ובמקום שבכלל לא שייך פחס מותר לגמרי!

ואף אם נגיד שמדברנו שייך איסור כיבוי גם באש זב, צ"ע יש מקום לומר שפשוט את כפתור פז מונע מפז לע"פ שלפבת - ולכאורה דין כסודר את הדלת בפני המדורה ברוח שאינה מלוייה שמתיר לעתחלה ובינו אפילו גרמא, ואין לדמותו למסתפק מן השמן שבנר - לפי פתוס' (שכמותם פסק פרמ"א) מפני שאין פז שבנרת משפיע על רמת השלפבת, ולפי המנ"א גם פרא"ש יודע שאין זה מצפון בידים פבוצר - ורק לפי פבנת פ"ה ברא"ש יפ"ה כ"אן חשש כיבוי (באגרות משפ חלק אור"ח סי' ז"ג רמז ר' משפ לע"פ שפוא סובר שאין איסור כיבוי פז בשבת - וכתב, ובדבר להקטין אש פז ביו"ט אם צ"ע ממכה לפי גמרי אין רואה בזה שיש פיה צ"ע דהפקטנא פוא ג"כ ממכה כמו ממכה לגמרי ויש אולי חדוש צ"ע וי"א רוב"ה לכבוד זה בכתב')

⁵ וגדולה מזו מבואר בביאור הגר"א (או"ח סי' שי"ד ס"ק ד'), שאפילו בזורק ממש לתוך האש אינו חייב בשאר מלאכות שהאב מלאכה שלהן במשכן הוא ע"י מעשה בידים. שכתב לענין מסיקין בכלים שלמים ביו"ט ולא אסור משום סותר משום דגרמא מותר אעפ"י שלענין נזקין אין לך מזיק בידים גדול מזה. ולכאורה זה כדברי המג"א הנ"ל שמצד איסור בהערה הרי הבערה ביו"ט מותר ולגבי האיסור סתירה שהוא סותר את הכלים הרי האב מלאכה של סתירה במשכן הוא ע"י מעשה בידים ולאן הסתירה נגרמת אח"כ מאליה והוי גרמא.

⁶ מיהו צנותן חטים לרחיים שהמלאכה נכשה מיד נראין דברי אחרונים ז"ל דיש כאן חיוב דאורייתא, כיון דדרך טחינה בכך.

⁷ כל זה נראה לענ"ד אי לאו שמלינו לומר דצכה"ג שדרך המלאכה בכך שרגילין לעשותה על ידי גרמא הרי זה חשוב כמעשה בידים ולא כגרמא.

ולא פה המקום להאריך בזה, אבל חקירה זו גדולה וחשובה למאוד לענין כמה דברים הנוגעים למעשה. כגון חליצה בשבת וכדומה מהדברים שאפ[שר לעשותם תמיד על ידי חשמל צורך של גרמא.

ד. "מתג־גרמא" – תיאור טכני:

בתוך מתג הגרמא פועל מלפני השבת מעגל אלקטרוני שתפקידו לבצע תהליך פנימי המתמשך לאורך זמן מסוים וכשייגמר התהליך יפעיל מעגל שני המבצע פעולה חיצונית הדרושה לאדם. המעגל העורך את התהליך מצויד במנגנון החזרה אלקטרונית, אשר אם יופעל לפני גמר התהליך, יחזיר אותו להתחלתו. מעגל נוסף במתג הגרמא יוצר אימפולסים קצרצרים של אור, אחת לכל כמה שניות. כאשר אימפולס אור נקלט ע"י תא פוטו־חשמלי הנמצא בקרבת מקום, מופעל מעגל החזרה הנ"ל והתהליך חוזר לתחילתו. הזמן בין אימפולסי האור קצר מאורך הזמן שמתמשך התהליך, כך שתמיד מוחזר התהליך להתחלתו טרם הספיק להיגמר.

לשם הדגמה, נקח מעגל הסופר עד עשר בקצב מסויים, וכשמגיע לעשר מתבצעת הפעולה הדרושה לאדם. הפעלת מעגל החזרה לפני גמר הספירה, מחזירה את הספירה לאפס. המעגל מתחיל מחדש מאפס באותו קצב, ואם, בכל פעם, מוחזר לאפס לפני שמגיע לעשר, אינו מסוגל לגמור את תהליך הספירה, ובכך נמנעה הפעולה שעתידיה היתה להתבצע בסוף הספירה.

בדוגמא זו, המעגל המבצע את תהליך הספירה, דומה לחומר הדליק העומד להידלק. אימפולסי האור הינם כרוח המקררת שמונעת את הבעירה. דין הכנסת התריס המכני כדין סגירת החלון. אין במניעת אימפולסי האור משום מעשה הדלקה, כמו שאין בהפרעה לרוח משום מעשה הדלקה. כי כל הנתונים קיימים לביצוע המעשה ופעולת האדם היא מניעת המונע.

גם אילו היה אור קבוע, המונע באופן רצוף את התהליך, היה דומה לרוח המונעת הגדלת הלהבה של הנר והיה מקום להשוות את האור לרוח. כאשר האור נכבה או כוסה, אין זה מבטל את האור שיצא כבר ממקור האור, אלא מונע אור חדש מלצאת לאותה דרך. גלי האור הנמצאים בדרך אינם נעלמים עם כיבוי המקור, אלא ממשיכים להתקדם ולפעול. וכן עצירת הרוח ע"י סגירת חלון, אינה מבטלת רוח שעברה את החלון לפני כן, אלא מונעת מרוח חדשה מלעבור.

אמנם בגלל מהירות הבזק של האור, אין האדם מבחין בהמשך התקדמות קרן האור אחרי כיסוי המקור, אלא נראה לו כי נעלם מיד.

כאשר ישנה אפשרות לעשות אימפולסי אור קצרצרים עם מספר שניות ביניהם, יש לעשות כן, כדי שייראה לכל אחד המרחק ביניהם. רצוי במיוחד לעשות כן, כאשר יש בזה משום הרחקה בין הפעולה לתוצאה. כי פעולת האדם נעשית כאשר האימפולס הבא של האור טרם בא לעולם. גם לפעולה חיובית יש דין גרמא כאשר ביצוע המעשה הוא ע"י כח שאינו עדיין בעולם, ואם בפעולה חיובית כן, הרי בפעולה שלילית כמניעת המונע כנ"ל, שיש בה הרחקת ההתייחסות בין הפעולה והפועל, על אחת כמה וכמה שיש לדון להקל בה מדין גרמא.

אף שלהלכה יש לדון בזה מדין גרמא מותרת, מפני קדושת השבת וחומרותיה אנו דנים בזה למעשה כדין גרמא שהותרה רק במקום הפסד, או חולי, או צורך גדול, וכדומה.

מְפֹרֵשׁ הַמִּשְׁנֵוֹת שֶׁמִּלְאכָה שֶׁבֶת הַנְּעֻשָׁה שֶׁלָּא כִּדְרָךְ אֹתָהּ מִלְאכָה אִין חַיִּיבִים עֲלֶיהָ, וּפְנִימָנוּת פִּי'א שְׂפֹאֵר אִבְדֵּ אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן.

"שֶׁבֶת קַמִּי"א ע"א, אִמֵּר רַב יְהוּדָה הֵן פֶּלְפֵּלִים!... נְחִי, וְרִשִׁי"

רַב יְהוּדָה פְּתִיר לְעֻמְמָן פֶּלְפֵּל בְּקִתְּמָא דְסַכִּינָא אִם אִמֵּר אֹתָם אִחָד אִחָד - וְפִי' רִשִׁי שְׂאִין זֶה אִמֵּר אִלְמָא כְּלֵאחֲרֵי יָד, וְרַבָּא פְּתִיר אִפִּילוּ פְּרַבְרָה בִּבְתָא אַחַת מִפְּנֵי שֶׁסָּכְתָה בּוֹ וְאִם פִּכְלִי שְׂכֹתָהּ בּוֹ וְאִם פִּכְלִי שְׂפִפְלֵפֵל יוֹשֵׁב בּוֹ פִּסְ מִשְׁנִיָּם.

פֶּסֶקֶט פְּדִבְרֵי מִלִּינָן בְּרַבִּיאַנְטִים -

¹²שֶׁבֶתִי הֶעֱלֵקְתָּ סִי' לִי רַב, אִי אִיכָא דְקִשִׁי'א... לְכַתְחַלְתָּ

שִׁנֵּי רַגְלֵי אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן, שִׁנֵּי אִמֵּר מוֹתֵר לְכַתְחַלְתָּ.

¹² אִי אִיכָא דְקִשִׁי'א לִי כִּיּוֹן דְכִדְרַכּוּ חַיִּיבֵי מִשּׁוּם
עוֹמֵן עַל יְדֵי שִׁנּוּי לִיְהוּי פְּטוּר אִבְל אִסּוּר תְּשׁוּבָה
קִתְּמָא דְסַכִּינָא שִׁנּוּי גְּמוּר הוּא דְזִין מִדּוּךְ שֶׁל עַן
לְמִדּוּךְ שֶׁל אִבְנֵי הוּי שִׁנּוּי כְּדִאִיתָא צְפִירָה קִמָּא
דְּזִינָה וְקִתְּמָא דְסַכִּינָא הוּי שִׁנּוּי גְּמוּר הִילכֵךְ מוֹתֵר
לְכַתְחַלְתָּ כְּדִאִמְרֵינָן גְּזִי צוּרֵר צְנִפָה וְצְנִצְרָה חַיִּיב
צְקוּנָן וְצְתִמְחוּי דְהוּי שִׁנּוּי פְּטוּר אִבְל אִסּוּר צִיד
דְהוּי שִׁנּוּי גְּמוּר מוֹתֵר לְכַתְחַלְתָּ

בתיאור המצג הפרוש לחייב סקירה וקרבן לחילול שבת. למדנו עד כאן על זה שצופה המלכות היי
לריב לפיות מוצג לפשלות הפשלות של מצוי ודא שוגג. מוצג למען פוא צופה ולכא מתעסק. כוונתו פיתח
לריב לפיות למלכות, ומארתו לדבר חיובי ולכא רק לסינוק דבר פאפריע לו (אי"ל לזופ). פאצש לריב
לפיות תולאב ישיר פאפולת פאדס ולכא גרמא. ופאצש לריב לפעשות באופן פריע ולכא איי שינוי. תנאי
נוסף מניין במשנה-

מקדקד

1. משנה שבת דף ק"ה ע"ב, בקורא... פאורין

פאצש אחת מכל המלכות דרך קלקול פאור.

ופנה. במשנה של אבות מלכות ארבעים חסר אחת בפרק כ"ד מניין כמה מלכות שפתיקון פוא
חלק מש המלכות - ופיה משע שמדובר בדיו מיוחד למלכות אלו-

2. שבת ע"ג ע"א במשנה, בקורא... שתי תפירות ורש"י, ופאוחק... אורתיות ורש"י

פאפאצות ברש"י פיא שפאקורע שלכא ע"א לתפור פאור מפני שלכא פ"ה במשכן ולכא מפני שפוא מקלקל -
ולכא כחו שראינו במשנה לעי.

ופנה. ראינו לעי (בדיו מלכות שא"ל לזופ) את דברי רבי יוסי במשנה שבת כ"ג ע"ב שפאכבה מפני
שחם על פני או על פשן פאור אב"ד אס חס על הפתילה חיב. פא"מ דנה בהסבר דברי-

3. שבת ע"ג ע"ב, ר' יוסי כנאן... נמי לפארי, ורש"י

פא"מ פקש פאס פפאור על פני וצל פשן פוא מפני שא"ל לזופ. אכ עס בחס על הפתילה לריב
לפיות פאור שפרי אינו מכבה את פני כד' לפעשות פחם אלא לפתילה את הפתילה-

4. פס, אמר אולא... לכא פוי סותר, ורש"י ד"ה לעולם כר' יודף... ואיכא בן במקום סתירה'

רש"י פירש כן-

א. שבכל מלכות שבת המקלקל פאור מפני שאינו מלכות מחשבת
ב. שלכא בקורא ומוחק פפאור כשאנו ע"א לתפור ולכתוב פוא מקלקל
ג. שלכא אולא סובר ר' יוסי שמלבד פאור מקלקל יש עוד תנאי במלכות שבת - ופוא
שתכלית כל מלכות שפוא מצש פריס חייבת לפיות תיקון מחדש באותו מקום בו ענד
פראשן- ופיות ומצש פפריס כביבוי פוא בפתילה בלבד אינו חיב אלא אס בכונתו
לחזור ולפדיק אותה פתילה.

ואי"כ- מפוש ברש"י אין דין מיוחד בקורא ומוחק - וכל המקלקלים פאורים מפני אין המקלקל בכלל
מלכות מחשבת.

5. תוס' פס ד"ה וסותר, וא"ת כיון דסותר...

פתוס' פסבירו שזה שכתוב במשנה, על מנת... בקורא ומוחק פוא לעמדנו את פשיאור, אב"ד כל המלכות
שוות בפאור דרך קלקול

וצדיון יש מקום לומר שבמלכות קורא ומוחק יש דין נוסף - ופוא שפתיקון חיב לפיות אותו תיקון שפ"ה במשכן
דפיינו על מנת לתפור ולכתוב וכדברי רש"י על המשנה בכלל ג"ד (א"ל שמקושיית פתוס' שראינו משא לכא
כ)-

6. שבת דף מ"ח ע"א, אמר רב יודף אמר רב פפותח... חסאת ורש"י

רש"י פירש שחיוב בפתחת בית הלאור פוא משום מכא בפשיע ולכא משום קורא-

7. כוונת משנה פרק י' שבת הלכה י'

פריאב"א פבין שלפי רש"י אין לחייבו משום קורא מפני שלכא קרע כאן ע"א לתפור אלא לפעאיר את בית
הלאור פתוח - ואצ"פ שפתיחת בית הלאור פיא תיקון ולכא קלקול- פרי שלכא פירוש זה בריאב"א קורא
חיב דוקא כשפוא ע"א לתפור כחו שפ"ה במשכן. מסקנת פריאב"א בפירוש ברש"י פיא שמדובר בפתחת
בית הלאור שפ"ה כבר פתוח ותפרו ושוב פתחו - ומשום מה סובר רש"י שאין בפתחתה שנת משום קורא
אלא משום מכא בפשיע.

פאחרונים מצנים מפוש בלכא עס בקורא שלכא ע"א לתפור חיב-

8. שבת ק"ה ע"ב, ורמיהו... ננהו'

מפוש בלכא שפאקורע במקום שחיב לקרוע חיב משום מלכות מפני שפוא תיקון- ואצ"פ שלכא קרע ע"א
לתפור!

9. ביאור הלכה סי' ע"א סעיף ט' ד"ה פאוחק דיו, ופואיל ואייריין בדיו מחיקה...

פפא"מ ע פסק שפאוחק דברים שפיו מחייבים אותו יש במחיקתו משום תיקון אצ"פ שאינו ע"א לכתוב וחיב,
ופסכ"ס אותו פא"ב ע"פ דברי פא"מ בקורא.

דוד תנאי לחייב מצגת המלכות הווא המלכות תנאי דבר של ק"מ -

אינן מתקיים

1 'שבת ד' ק"ב ע"ב במשנה, זה הכלל... בשבת חייב'

הכלל במלכות שבת הווא שאם אין המלכות מתקיימת פאור (אבל אסור).

בראשונים ישנן שני פירושים בלשון המשנה -

2 'רש"י ע"ב ד"ה בשבת

דפי רש"י הפירוש בדברי המשנה הווא - העושה המלכות בשבת ומלכותו מתקיימת חייב - וכנראה דא ר"ב רש"י דפרש משנת, בשבת' באה דקבוצה שצור, המתקיימת' - שאם המלכות מתקיים למשך השבת בלעד' חייבים עליה - ולכאורה סובר שאם לא מתקיים המלכות לאורך זמן פאור.

3 'הראב"ם פרק ט' שבת ה"כ ע"ב, ואין ה"בוע'...

משנות הראב"ם פ"א שאם יוכל להתקיים למשך יום השבת כבר נקרא מתקיים.

ופנה, בכותב בדבר שאינן מתקיים ול"ב בדבר שאינן מתקיים פחומר שהשנה בו אינן עמיד, אבל פכותב בחומר שנת' ע"ב יוכל מתקיים אבל מסיבה חילונית יחזק יש לחקור אם נקרא מתקיים או אינן מתקיים -

4 'הראב"ם פרק י"ב שבת ה"כ ע"ב... הנחך'

הראב"ם פסביר שכתב ע"ב בשר פ"ה יוכל להתקיים אלא שחמיות פבשר מוחקו - ומיילא נקרא על ק"מ.

5 'משנה שבת ט"ז ע"ב, וכן פ"ד דת...', ונ' , וכן פ"ד דת... א"י בכך, ורש"י

פ"ד נ' פקשה איך מחייב ר' אליעזר את תמרוק' פנשים משום אריגה כתיבה וכו' - פ"ד אינן דרך המלכות?

6 'תוס' ע"ב ד"ה וכו' דרך

תוס' פירשו שאין פקולדת שצ"ח חייבת משום אריגה שאין אריגה אלא בלעד' - או מפני שאין פקולדת עומדת להתקיים - פ"ד שלפ' תוס' ע"ב מה שאמר להתפרק ע"י אדם נקרא אינן מתקיים.

בכמה המלכות חייבים ע"ב אם אינן עומדות להתקיים -

7 'ש"ת אבני נזר ח"א סי' קפ"ד... שאינן מתקיים'

המלכות ע"ב במשכן לא פיתה לקיים חייבים עליה ע"ב אם אינן יכולה להתקיים.

ועדיין לא ראינו מצינו ע"ב פאור משום אינן מתקיים -

8 'ע"ב יו"ד סי' ע' סוף ס"ק ע', דבשבת ט"ו...'

פ"א הווא, המלכות מחשבת'

7 דבר מה שכתבתי במלכות אופה צסק"ט
אות י' זהו דחייב צמתוך וצממס וכו'
אף שחזר לקדמותו וצדד שאינו מתקיים
הא פטור בשבת כמו שכתב הרמב"ם
והרצ המגיד פרק ט' ואמרתי ליישב משום
דמלניו צמשכן היתוך מתכת שאינו מתקיים

אז תנאי לחיוב על מלאכות שבת - והוא תנאי שמנינו בכל איסורי תורה - הוא אכן השיעור - אם עשה המלאכה בשיעור מיצארי אין בה לחיוב מיתה וקרבן.

חטי שיעור

המשניות סוף פרק כ"ד ג' דל, פרק פולחין י"ג, וסוף פרק אחר רבי אקיבא אסקות בשיעורים של חומרים שונים בנמצא לאיסור פולחין - אם פולחין, למשל, תבן מרשות לרשות בשבת אינו חייב אלא אם פולחין שיעור תבן כדי למלאות את פי הפרה - שכן השימוש בתבן הוא לפיכך פרות ופחות ממלאכה פי הפרה אין עליה חשיבות. וכן פדין בנמצא על חומר אחר - ששיעור נקבא ע"י שימוש.

1' משנה שבת ז' ע"ב, הפולחין... ולא, והוא עושה (ז' י"ג) ושם, מתקין דה... כל אדם, ורש"י

הפולחין דבר קטן ולרוב אע"פ שיש בו כמות קטנה מאותו חומר מספקת חייב, ואילו כשבכוונתו להשתמש בחומר מסוים לזירק דבר שדורש לו כמות גדולה חייב אפילו אם פולחין כמות מספקת לזירק, תשיש הרע"ט. דכך-לדמנא- הפולחין תבן כדי לפולחין למעשה חייב גם על כמות קטנה מאד, אבל הפולחין תבן כדי לבעת, למעשה תבן, בגובה אשר מצינו לתערוכה חקלאית חייב במלאכה פי הפרה - שכן בשיעור הפולחין דבר יש לתבן חשיבות לרוב בני אדם.

2' משנה שבת ע"ג ע"ב, הפולחין אובלים... חייב, ומשנה, הפולחין י"ג... המשקין ברביעית

השיעור לחיוב הפולחין מאכילי אדם הוא בכרזרת, ומשקין ברביעית - חז"ל מניין, חל דבש, שן ומים שיש בהם שיעורים מיוחדים.

3' ע"ג ע"ב, הפולחין... הקודח כל שפוא חייב, וק"ט ע"ב, הפולחין... שפן

כל אע"פ בנך ומכה בשיעור שיעורם בכלשהו, חריש בכלשהו, וק"ט תלוי' בשיעורו של פולחין פנק"ר - אדם הוא דבר המצוי למלאכה אדם שיעורו כחזרת כח שראינו בנמצא לפולחין.

4' רמב"ם פרק ח' שבת פ"ג ז', רמב"ם פרק ח' פ"ג ז', רמב"ם פרק ח' פ"ג ז', רמב"ם פרק ח' פ"ג ז'

5' רמב"ם פרק ט' שבת פ"ג א', רמב"ם פרק ט' שבת פ"ג א'

כל המלאכות הנעשות לפיכך מאכילי אדם שיעורן בכרזרת.

6' רמב"ם בבא בתרא נ"ה ע"ב ד"ה ספק ביאור, בסוכת שבת... בפחות מכרזרת

הרמב"ם פסב"ר שפס"ר בפחות מכשיעור הוא משום שאינו, המלאכה מחשבת - המלאכה חשובה.

ופנה, כל זה הוא בנמצא לחיוב מיתה וקרבן, אבל במס' יומא יש מ' שסובר שיש אכילת איסור בפחות מכשיעור איסור מדאורייתא -

7' יומא ד"ג ע"ב, דאיתמר... מותר מן התורה, וע"ד ע"ב אפ"א... ול"כא

לפי רבי יוחנן, אם מדאורייתא לא חל שם איסור על פחות מכשיעור, אז כשאכל חטי שיעור איסור אכל פיתר ואם פלחין ואכל אז חטי שיעור איסור אכל אז פיתר ואיך יצאנו שתי חתיכות פיתר לחיוב! ומכאן ע"פ חטי שיעור חל שם איסור.

8' רמב"ם פרק ב' שבת פ"ג ע"ב, רמב"ם פרק ב' שבת פ"ג ע"ב

הרמב"ם חר"ב יוחנן ע"פ חטי שיעור איסור מצינו, ולפי הרמב"ם חייב מכות מרדות - מלקות דרבנן.

9' שבת ע"ד ע"ב, וכי מותר לאפות... מכשיעור, ורש"י ד"ה וכי מותר לאפות... דיומא

חטי שיעור איסור מן התורה גם במצאי איסור - ואם במלאכות שבת (א"ל שפי"ה מקום לומר שדפי הרמב"ם שבפחות מכשיעור פ"ו חסרון במלאכה מחשבת מותר מדאורייתא וכמו אינו מתכוין וכו', אבל סברת, חטי לא יצאנו שייך גם כאן).

ופנה, כל השיעורים שראינו פופיעו במשניות שלפנינו משנת, אבות המלאכות ארבעים חסר אחת - פרק כ"ד ג' דל, אבל המשנה המלאכות ע"מ מנינו כמה שיעורים הנזכרים עם שנות המלאכות -

10' שבת ע"ד ע"ב, הפולחין, והעושה שתי בתו ירין... לכתוב שתי אותיות, ותוס' ד"ה הפולחין

תוס' ז"ל יש איזה ע"פ חלף פוזכרו שיעורים אלו במשנה -

11' שו"ת אבן נצר חלק א"ח סי' קפ"ז... ל"כא

המאן אבות חידש שבכל המלאכה ששיעור נזכר כחלק משם המלאכה אין איסור בחטי שיעור (אבל תוס' כרזרת אינם סוברים כן - או שפספסו בדבר).

וכל זה הוא בגלל ענין שיעור הכמות החומר שעליו פועלת המלאכה, אבל בגלל לאיכות המלאכה עצמה
לכאורה אין מקום לאיסור חז"ל שיעור - שפיר' אין הפסוק מאמץ חוסר המלאכה מחשבת אלמא מפני שלא נקרא
עשה את המלאכה בכדל. לדוגמא - נקח את המלאכה אופה -

במס' מנחות מפורש שאין חייבים על זמנית בשר עד שיבדל כמות של כגריזת בשיעור שתפא ראוי לאכילה צ"ל
פדחק - ופ"ל כמאכל בן דרוסאי. פאחרונק דנקם בענין מ' משום מה רובל לחמם מאכל ח' בשבת - כשאין
ברובל לבשל עד שיפא ראוי לאכילה אפילו צ"ל פדחק -

12 חזון איש או"ח סי' נ' ס"ק ט', ונראה... שיעור

פחז"א מסתפק אם יש איסור דאורייתא בחז"ל שיעור באיכות - אבל ברור לו יש לפחות איסור דרבנן.

11 כתבו התוס' (ע"ג ע"א9) לריך עיון מאי שנא בכל
הני בתופר ואורג וכותב וכו' דתני שיעורא טפי
מאינד. ובספר מגן אבות תירץ דבר נחמד דאשמעין
בהני דפחות משיעור אינו מלאכה כלל. ועיין רש"ס
ב"ב (נ"ה ע"ב) דחז"ל שיעור לא הוי מלאכה
מחשבת, ובכל הני דמתניתין לא הוה מלאכה כלל
ונפקא מינה דבכל חז"ל שיעור אסור מן התורה
כמו שכתב רש"י (ע"ד ע"א) ובהני דפחות אינו
מלאכה אפילו איסור ליכא.

12 חזון הלכות שבת סימן נ איש

וגרסה דכל שנתשה יד סולת יש צו משום
מבשל, אפי"ג דלענין חיוב לריך שיחבשל כמב"ד מ"מ איסורא איכא
כל דנתשה יד סולת, ואפשר דאסור מה"ת כעין חז"ל שיעור,

למדן שהמחלל שבת בפחות משיעור מלאכות פאור. בל'א' מ'ינ' שגם אם נצפה שיעור שלם ויותר ממלאכות אד'י' יתכן וזוהי המלאכה פאור אם פשתת' אחר במצפה-

ענין מצפה

1. ענין שבת ל'ב' ע"ב, המו'א' ככר... ורש"י, ונ'א', דתתן רבנן... מק'תת'א'

ענין שצו מלאכה שאפשר ל'פעשות באחד פאורים מפני שכל אחד צ'ש מק'תת'א' מלאכה, וענין שצו מלאכה שצ'י' אפשר ל'פעשות בל' סיוע ח'יבים - כ'רם ראינן מקור ל'צו שאם אין המלאכה יכולה ל'פעשות ב'חיד' ח'יבים.

2. ע'ב בל'א', א'א'ר רב י'פוד' א'א'ר רב... ד'בר'י פ'כ'ל ח'יב'י'

ע'ש'ע א'פ'נ'ם ע'ל ענין שצ'ו פ'ס:

- א. כ'ל אחד ר'י'ה יכול ע'ל בל' סיוע פ'ש'נ'
- ב. א'ל' אחד ל'א' ר'י'ה יכול בל' סיוע פ'ש'נ'
- ג. אחד ר'י'ה יכול ל'ב'ד, א'ב'ל פ'ש'נ' ל'א' ר'י'ה יכול בל' סיוע פ'ש'נ'

ב'יור' פ'ש'ל'ש'י ל'כ"ע ח'יב' (ו'פ'נ'א' ת'פ'ר'ש' מ'י' פ'וא' ש'ח'יב'!) ב'ש'נ' פ'א'פ'נ'ם פ'ראש'נ'ם נ'ח'ל'קו פ'ת'נ'א'ים - ל'פ'י ר'ב'י מ'א'צ'ו'ן ע'נ'פ'ם פ'א'ורים ב'ש'נ' פ'א'פ'נ'ם, ל'פ'י ר'ב'י מ'א'יר ע'נ'פ'ם ח'יב'ים ב'ש'נ'פ'ם, ו'ל'פ'י ר'ב'י י'פ'וד' ב'א'פ'ו'ן פ'ראש'ו'ן ע'נ'פ'ם פ'א'ורים א'ב'ל ב'א'פ'ו'ן פ'ש'נ' ע'נ'פ'ם ח'יב'ים.

3. שבת ד'ל' ע"ב, בל'א' ק'מ'פ'ל'ע'ל'... ב'פ'ור'א'ת ב"ד: ורש"י

ל'פ'י ר'ב'י מ'א'צ'ו'ן ו'ר'ב'י י'פ'וד' פ'ש'נ'ם ע'ל מ'א'צ'ו'ים: נ'פ'ש, א'ח'ת, ב'ע'ש'ו'ת'ה - ו'ל'כ"ע פ'פ'ח'ו'ת ש'ב'ח'יד'ו'ש'ים פ'וא' ב'מ'ל'א'כ'ו'ת פ'ו'ל'א'ב' פ'א'ח'ד ע'ק'ר א'ח'ד פ'נ'ח' ש'א'ינ'ם ש'ו'ת'פ'ים ב'כ'ל פ'מ'ל'א'כ'ו'ת - ו'מ'מ'י'ל'א' ל'כ"ע נ'ת'מ'א'צ'ו'ת ר'א'ש'ו'ן. ז'כ'ה י'כ'ו'ל ז'כ'ה י'כ'ו'ל ש'א'ם א'ש'ו'ה ע'נ'פ'ם - ל'מ'ר'ו'ת ש'פ'ם ש'ו'ת'פ'ים ב'כ'ל פ'מ'ל'א'כ'ו'ת א'ב'ל א'י'ן פ'ד'ר'ק ל'ש'ת'ל' א'ח'ר ב'מ'ל'א'כ'ו'ת ק'ל'פ' י'כ'ו'ל ל'פעשות בא'ח'ד - ו'מ'מ'י'ל'א' נ'ת'מ'א'צ'ו'ת מ'פ'א'צ'ו'ת פ'ש'נ' ז'כ'ה א'י'נ' י'כ'ו'ל ז'כ'ה א'י'נ' י'כ'ו'ל ש'פ'ד'ר'ק פ'וא' ל'ש'ת'ל' א'ח'ר ב'מ'ל'א'כ'ו'ת - א'י'ן ל'פ'א'ור א'ו'ת'ם א'ם י'ש' ד'בר א'ח'ר ל'מ'א'צ'ו'ת מ'ב'ע'ש'ו'ת'ה' - ל'ר'י י'פ'וד' ב'א' ל'מ'א'צ'ו'ת פ'י'ח'יד' ש'ע'ש'ה ע"פ פ'ור'א'ב' מ'א'צ'ו'ת ע'ל ב'ית ד'ין ש'פ'וא' פ'א'ור מ'ק'ר'ב'ן ח'ס'א'ת, ו'ר'י מ'א'צ'ו'ן ח'ו'ל'ק ו'ס'ו'ב'ר ש'פ'י'ח'יד' ש'ע'ש'ה ע"פ ב"ד ח'יב' ו'מ'מ'י'ל'א' א'י'ן מ'פ' ל'מ'א'צ'ו'ת מ'ב'ע'ש'ו'ת'ה' א'ל'א' ז'כ'ה א'י'נ' י'כ'ו'ל ז'כ'ה א'י'נ' י'כ'ו'ל.

ל'פ'י ר'ב'י מ'א'יר, נ'פ'ש' א'ח'ת' פ'וא' מ'א'צ'ו'ת א'ח'ד ו'ב'ע'ש'ו'ת'ה' ע'נ'פ' - פ'ר'י ש'א'י'ן ע'ל'ן א'ל'א' ע'נ' מ'א'צ'ו'ים - ו'ס'ו'ב'ר ש'פ'י'ח'יד' ש'ע'ש'ה ע"פ ב"ד פ'א'ור - ו'ש'כ'ה י'ו'ת'ר פ'ש'ו'ת מ'ז'כ'ה י'כ'ו'ל ז'כ'ה י'כ'ו'ל ו'מ'מ'י'ל'א' ז'כ'ה י'כ'ו'ל ז'כ'ה י'כ'ו'ל ל'א' נ'ת'מ'א'צ'ו'ת ח'יב'י'.

4. ע'ב בל'א', א'א'ר מ'ר... א'י'ן ב'ו מ'נ'ש'ו'רש"י

כ'ש'א'ח'ד י'כ'ו'ל ו'ל'א' פ'ש'נ' א'נ'ן א'ו'מ'ר'ים ש'פ'ראש'ו'ן ע'ז'ו'ש' א'ת כ'ל פ'מ'ל'א'כ'ו'ת, ו'ס'י'ע' פ'ש'נ' ש'ל'א' פ'י'י'נ' ל'ר'י'כ'ים ל'ו' ל'א' נ'ח'ש'ב' ל'מ'א'צ'ו'ת כ'ל'.

5. ת'ו'ס' ע'ב ד"ה א'א'ר מ'ר

פ'פ'יר'ו'ש' ב'י'כ'ו'ל'י' א'י'נ'ן י'כ'ו'ל' א'י'נ'ן ש'יע'ז'ו'ר ב'כ'ח ב'ל'ב'ד - ו'כ'ו'ס' ע'ש'ה א'ת פ'מ'ל'א'כ'ו'ת ב'א'פ'ו'ן ש'פ'י'ה' ל'ר'י'כ' ל'ס'י'ע' (א'ל' ש'פ'י'ה' ב'י'כ'ו'ל'ת'ו' ל'ע'ש'ו'ת א'ת פ'מ'ל'א'כ'ו'ת ב'א'פ'ו'ן ע'נ'פ'ה' ו'ז'כ'ה י'כ'ו'ל ו'ז'כ'ה י'כ'ו'ל ל'ע'ש'ו'ת א'ת פ'כ'ל ב'כ'ו'ח'ו'ת ע"כ) ע'ס א'ז' נ'ק'ר'א' א'י'נ'ן י'כ'ו'ל.

ו'פ'נ'ה, ב'ז'כ'ה ש'פ'פ'ו'ס'וק מ'א'צ'ו'ת ע'נ'פ'ם ש'ע'ש'ו' כ'ש'א'ח'ד ע'ש'ה ע'ק'יר'ה ו'פ'ש'נ' פ'נ'ח'ה פ'פ'ור'ש' ב'ל'א' ש'ע'נ'פ'ם פ'א'ורים א'ב'ל ו'ס'ו'ר ל'כ'ת'ח'ל'ל'ה ל'ע'ש'ו'ת כ' -

6. ענין שבת ב' ע"א, י'ל'א'ו'ת פ'ש'ת'...'

ב'מ'נ'ש'ה י'ש'נ'ם ש'מ'נ'ה ל'י'ורים (ש'פ'ן א'ר'ב'ע פ'נ'פ'ם ו'א'ר'ב'ע ב'ח'ו'ל') - ו'ל'ע'ל'כ'כ' א'פ'ש'ר ל'ע'פ'ד'יר א'ו'ת'ם כ'כ'ה:

- א. פ'ע'נ' ע'ק'ר ב'ח'ו'ל' ו'פ'נ'ח' ב'פ'נ'פ'ם - פ'ע'נ' ח'יב' ו'ב'ע'ש'ו'ת ל'א' ע'ש'ה כ'ל'ום
- ב. פ'ע'נ' ע'ק'ר ב'פ'נ'פ'ים ו'פ'נ'ח' ב'ח'ו'ל' - פ'ע'נ' ח'יב' ו'ב'ע'ש'ו'ת ל'א' ע'ש'ה כ'ל'ום
- ג. ב'ע'ש'ו'ת ע'ק'ר ב'פ'נ'פ'ים ו'פ'נ'ח' ב'ח'ו'ל' - ב'ע'ש'ו'ת ח'יב' ו'פ'ע'נ' ל'א' ע'ש'ה כ'ל'ום
- ד. ב'ע'ש'ו'ת ע'ק'ר ב'ח'ו'ל' ו'פ'נ'ח' ב'פ'נ'פ'ים - ב'ע'ש'ו'ת ח'יב' ו'פ'ע'נ' ל'א' ע'ש'ה כ'ל'ום
- ה. פ'ע'נ' ע'ק'ר מ'ב'ח'ו'ל' ו'ב'ע'ש'ו'ת ב'פ'נ'ח' ב'פ'נ'פ'ים - ע'נ'פ'ם פ'א'ורים
- ו. ב'ע'ש'ו'ת ע'ק'ר ב'פ'נ'פ'ים ו'פ'ע'נ' פ'נ'ח' ב'ח'ו'ל' - ע'נ'פ'ם פ'א'ורים
- ז. ב'ע'ש'ו'ת ע'ק'ר ב'פ'נ'פ'ים ו'פ'ע'נ' פ'נ'ח' ב'ח'ו'ל' - ע'נ'פ'ם פ'א'ורים
- ח. פ'ע'נ' ע'ק'ר ב'ח'ו'ל' ו'ב'ע'ש'ו'ת ב'פ'נ'ח' ב'פ'נ'פ'ים - ע'נ'פ'ם פ'א'ורים

7. ל'מ'ר'א' ע'ב ב' ע"ב, א'ו'ל' ר'ב מ'ת'נ'ה... ס'ר'י פ'ו'י'ן, ורש"י

פ'ע'נ' מ'א'צ'ו'ת פ'ק'ש'ה ל'מ'נ'ה ד'ב'ר'ה פ'מ'ש'נ'ה ע'ל מ'נ'ו'ה, י'ל'א'ו'ת פ'ש'ת' כ'ש'ב'א'י'ת י'ש'נ'ם ש'ת'ים ע'ש'ר'ה - א'ר'ב'ע'ה ח'י'ו'ב'ים ו'מ'נ'ו'ה פ'א'ורים (א'ר'ב'ע פ'ע'א'ים ש'ע'נ'פ'ם פ'א'ורים), ו'ע'ל פ'ק'ו'ש'י'א' ע'ל'מ'נ'ה ת'מ'פ'ה פ'ע'נ' ל'מ'נ'ה ר'ק ש'ת'ים ע'ש'ר'ה ו'ל'א' ע'ש'ר'ה - ש'פ'ר'י ב'א'ר'ב'ע'ה פ'ל'י'ורים פ'ראש'ו'נ'ם א'ח'ד ח'יב' ו'א'ח'ד פ'א'ור, ו'ת'יר'ז'ו' ש'ב'א'ר'ב'ע'ה פ'ראש'ו'נ'ם א'ח'ד ח'יב' ו'פ'ש'נ' ל'א' ע'ב'ר א'פ'ו'ל'ו' ע'ל א'י'ס'ו'ר ד'ר'ב'נ'ן - ש'פ'ר'י ל'א' ע'ש'ה כ'ל'ום, ו'א'י'ל'ו' ב'א'ר'ב'ע'ה פ'א'ור'ו'נ'ם ע'נ'פ'ם א'ב'ר'ים ע'ל א'י'ס'ו'ר ד'ר'ב'נ'ן ע'ל ע'ק'יר'ה א'ו' פ'נ'ח'ה.

ו'א"כ - פ'ו'ל'א'ב' ע"י ע'נ'פ'ם - ע'ק'ר ו'פ'ש'נ' פ'נ'ח' ש'נ'ת'מ'א'צ'ו'ת ח'י'ו'ב'ים ד'א'ו'ר'י'ת'א' א'ס'ו'ר'ה מ'ד'ר'ב'נ'ן, ו'ע'ד'י'ן י'ש' ל'ח'ת'ק'ו'ר א'י'ך פ'ד'ין ב'ש'נ'ם ש'ע'ש'ו' - ז'כ'ה י'כ'ו'ל ז'כ'ה י'כ'ו'ל - פ'א'ם א'ס'ו'ר מ'ד'ר'ב'נ'ן א'ו' מ'ו'ת'ר'?

פארונום ביו"ד צוסקיס בדיון אשה שחלה ביחלה בליט שבת ושכחה ליאוד ליפורניע מלפני בשבת - ומנפגע
שפאשה קוללת ליפורניע מלפני פאביילע מחשש חליצה - אש יא ליכילוק מתחת לליפורן - פאס אפער לעתי"ר
עבקה מנכר"ה עקל"ה עת פליפורניע בשבת -

8' ז' יו"ד יו"י קל"ח ס"ק כ"א באמל"ע פדיבור, ותו דפוא חומרא דאתא דקולא... יו"ט'

שיטת פא"ז ע"ע פנס"ע אסור

9' נקודת פכס"ש, דנס"ע אין בו ע"ע... מכל פפוסקיס'

לפי פש"ק מותר לכתחלה

10' ר"א און"ח ש"ק י"ז, וכד פאסור... ו"מ"ב ס"ק ס"א

11' ר"א און"ח יו"י שכ"ח ע"ג, מ"פ... ו"מ"ב ס"ק י"א

מפורש בר"א שפנס"ע מותר, ופ"מ"ב כנראה נא"פ דדעת פש"ק

כוונה ומעשה

תנאים הקשורים במחשבה

על (פסוק מסקילה וכתה, חיוב חסאות): אינן מודע להשלכותיהם הפעלתיות של מעשיו

שכח את פשוט שבת, שכח שפיוס שבת, שכח מלאכה זו אוסור, שכח שחילול שבת במיתה

מתעסק ונעשית מחשבתו (רע"א שגט אבד פסוק מקרבן): אינן מודע לתוצאותיהם הפעילות של מעשיו

נתכוין לחתוק את התלוש ונמלא מחובר

מתעסק ולא נעשית מחשבתו (רע"א אין זה חילול שבת - אינן בכלל מלאכת מחשבת): טעם במעשיו

נתכוין לחתוק את התלוש ותלש את המחובר

אינן מתכוין (מותר בכל איסורים שבתורה): מודע לכל, אבד אינן מתכוין לתוצאה פאסורה

פזור מטה כסא וספסל ואינן מתכוין לעשות חר"ץ בקרקע

פסיק רישא (דינן כמתכוין): רש"י (ק-ש) אינן מתכוין לתוצאה פאסורה אבד פתוצאה בלתי נמנעת/

רמב"ם - ברור לו שפתוצאה פאסורה תבא ממעשהו

ספק פסיק רישא לשעבר: רע"א פוי ספק איסורו / ט"ז (בה"ט) נקרא אינן מתכוין

פסיק רישא דלא נחא ל"ה: ארוק מותר לכתחלה / תוס' (ש"ד) אוסור

פסיק רישא ע"י נכרי: ו"א שותר

קרוב לפסיק רישא: לכתחלה יעשה ע"י נכרי, ואם אין נכרי ע"י ישראל

מלאכה שא"ל לגופה (ר"ח (ש"ד ל"פ פ"א) אוסורה מדרבנן בלבד ומותר בה' פזיקא דרביס/

רמב"ם (ש"ד ל"פ פ"א) מראורייתא)

רש"י פשוט מלאכה כדי לסלק דבר הפריע/ תוס' כשמתו שונא ממטרת המלאכה במשכן

כוונה ומעשה

תנאים וקשרים במעשה

גורמים

מניעת פחיתות (סגירת הדלת בפני פרוח): אין אפילו ארמא ומותר, רא"ש (שיר) אם עשע מעשה באף פדבר אסור / תוסי' מותר

לסדר שכח אבאי י'רום שפפועל ופנפעל י'עזו זה לזה ופתול'אפ פ'ידי'ת תפ"י'פ מל'אכפ: אסור מ'ד'רבען (לתת מ'ס בכ"י שמתחת ל'נר)

לסדר שכח אבאי י'רום שפפועל ופנפעל י'עזו זה לזה ופתול'אפ תפ"י'פ מל'אכפ - במשק פזנן אב'ל ל'א מ'י'ד:
ר'ית (שיר) (במ'כין) / תר'ף ש'נ בתוסי' (ר'י'א) מותר

פסרת פמונע מדבר אבאי לפעול' ו'ס פסרתו א'יין אינ' פועל מ'י'ד (כח ש'נ):

במל'אכ'ת ש'ד'ר'ק פ'י'פ כ'ק במש'כן ומת'כין ל'מל'אכ'פ: ח'י'ב

במל'אכ'ת ש'ד'ר'ק לע'ש'ת כ'ן פ'י'ס ר'י'ח ח'י'ב / ר'א'ש פ'א'רש"ז מסת'פ'ק

במל'אכ'ת ש'א'י'ן פ'ד'ר'ק כ'ן ומת'כין ל'מל'אכ'פ: ר'י'ח ח'י'ב ר'א'ש ד'ען כ'א'י'נ מת'כין

ב'א'י'נ מת'כין: ש'י'ד'א מותר / ר'י'א מותר במ'קום פ'פ'ס'ד ב'ל'ב'ד

(ובפת'מת פ'ד'ל'ת בפ'נ פ'מ'ד'ר'פ ב'רו'ח מ'ל'י'י'פ אסור מ'ד'ר'בען ג'ר'פ א'א ר'וח ש'א'י'נ' מ'ל'י'י'פ)

פסרת פמונע מדבר אבאי לפעול' ו'ס פסרתו פועל מ'י'ד: מעש' ב'י'ד'ים ו'ח'י'ב

כעאחר י'ד'

ש'י'נ'י ג'מור: מותר

ש'י'נ'י מ'ד'ר'ק פ'ע'ול'ם: אסור מ'ד'ר'בען (ואם כ'ק פ'וא ד'ר'ק פ'ע'יר ו'י'ס ס'ב'פ ל'כ'ק ח'י'י'ב)

מקדק'ד פ'א'ר

פ'מו'ח'ק ש'ל'א ע'ל'א ל'כ'ת'וב, פ'ק'ור'ע ש'ל'א ע'ל'א ע'ל'א א'ב'ל י'ש ב'ו ת'יק'ון ח'י'י'ב

אינ' מתקיים פ'א'ר

ר'מב"ס אינ' מתקיים לשבת / רש"י אינ' מתקיים לאור'ק ז'מן

ח'ל'י ש'ע'ור

אסור מ'ן פ'ת'ור'פ (מ'ן א'ב'ות ל'ב'ד מ'פ'מל'אכ'ות ש'פ'ש'ע'ור נ'ז'כ'ר במשנ'פ)

ח'ל'י ש'ע'ור ב'א'י'כ'ות: ח'זו"א י'ית'כן ו'א'ס'ור מ'פ"ת / א'ג"מ מותר

ש'י'ס ש'ע'ו

א'ח'ד ע'וק'ר ו'א'ח'ד מ'ני'ח: ש'י'פ'ס פ'א'ר'י'ס ו'א'ס'ור'י'ס

ש'י'פ'ס ע'וק'ר'י'ס ו'מ'ני'ח'י'ס י'ח'ד: ז'פ י'כ'ול' ו'ז'פ י'כ'ול' פ'א'ר'י'ס א'ב'ל א'ס'ור'י'ס

ז'פ י'כ'ול' ו'ז'פ א'י'נ' י'כ'ול': ז'פ ש'י'כ'ול' ח'י'י'ב, ו'פ'א'ס'י'ע ש"ק (ר'י'א) מותר / א"ז א'ס'ור

ז'פ א'י'נ' י'כ'ול' ו'ז'פ א'י'נ' י'כ'ול': ש'י'פ'ס ח'י'י'ב'י'ס